

KOIVISTON viesti

Nro 10 Lokakuu 2011

Koivistolaisten kotiseutulehti vuodesta 1944 lähtien

Vanha-Moisiosta uuteen aikaan

Koivisto-seuran jäsenistö on suhteellisen tyytyväistä toimintaan. Hieno, seuraa eheyttäväkin toimintajakso on takana, sillä mitään suuria ristiriitoja tai ristivetoa ei seuran toimessa nykyisellään ole.

Seuran puheenjohtaja aloitti seuran johtokunnan ja kylä- ja sukuseurojen edustajien tapaamisen esittelemällä liudan seuran toimintaan ja tulevaisuuteen liittyviä kysymyksiä. Tarkoituksena oli virittää keskustelu ja alustaa tulevaa strategiatyötä. Strategiassa määritellään seuran toiminnan tulevaisuustavoitteet ja pyritään löytämään polku, ajatukset ja teot tavoitteen saavuttamiseksi. Koska seuralla on hyvä ja seesteinen toimintakausi takanaan, on juuri nyt hyvä ajankohta lähteä rakentamaan tulevaisuuden kantavaa toimintamallia. Varsinkin kuin toimintaan liittyvät uhkat seuralla on vääjäämättä kohdattavanaan. Onko seuralla myös nykyisille koivistolaisille jälkipolville annettavanaan heille merkittävää toimintaa ja elämänsisältöä? Aika tekee tehtävänsä. Koivisto-seuran alkuperäinen tehtävä toimia hajalleen joutuneiden koivistolaisten evakkojen yhdyslinkkinä on toteutunut. Mikä on seuran tehtävä tulevaisuudessa?

Vanha-Moision nuorisoseuran talolla Porvoossa pohdittiin 40 hengen voimin kuitenkin lähitulevaisuuden asioita. Miten perinnettöä jatketaan. Miten alkuperäisen koivistolaisen elämänmuodon tallentamista tehdään. Tilaisuudessa käytiin vilkasta keskustelua vanhoihin valokuviin liittyvän tiedonkeruun ajankohtaisuudesta. Miten viimeistään nyt pitäisi vanhat kuvat kaivaa esiin. Pitäisi varmistaa, että kuvien henkilöiden ja heidän tarinointensa tiedot saadaan kirjattua ja tallennettua. Kohta kuvista ei ole

kuin kuulopuhetietoa saatavilla ja jos huonosti asia hoidetaan, ei pian sitäkään.

Samassa yhteydessä todettiin, että sekä kuvien, että muunkin alkuperäisen aineiston arkistointi ja tallentaminen vaihtelee. Ei ole olemassa koivistolaisuuden museoita. Koiviston historiaan liittyvää museoaineistoa on satunnaisesti Vellamo merimuseossa Kotkassa, Lahden historiallisen museon Viipuri-kokoelmassa, maakuntamuseossa, Koiviston kirkon museossa, kirkoissa, kansallisarkistoissa, yksityisillä ihmisillä. Olisi tarve varmistaa, että se vähä, mitä Koivistolta saatiin mukana tuotua, säilyisi. Samalla se säilyttäisi ja auttaisi ymmärtämään koivistolaista identiteettiä myös tulevaisuudessa. Keskustelua käytiin museokokoelman kartuttamisesta yhteistyössä jonkin toimivan museon ja kokoelman yhteydessä.

Tarkoituksena oli virittää keskustelu ja alustaa tulevaa strategiatyötä.

Yhtä mielenkiintoisena nähtiin mahdollisuus koota Koiviston historiaa, kuvina ja tarinoina virtuaaliseen museoon. Olisi mah-

Porvoon Koivistolaiset olivat laittaneet juhlapaikan koreaksi

dollista myös luoda tietokoneella kolmiulotteinen Koivisto. Kuva ja kuvaus siitä, millainen paikka ja sen ihmiset olivat vuonna 1939. Tämän työn uskottiin kiinnostavan myös nuoria.

Keskustelutilaisuudessa nähtiin myös uusia kasvoja Turusta, Lahdesta, Haminasta ja Kotkasta, Helsingistä. Uutta voimaa on toimintaan saatu mukaan nimenomaan Koivisto-juhlien järjestelypaikkakunnilta. Juhlat ovatkin edelleen elinvoimainen ja jäsenistölle mieleinen seuratoiminnan muoto. Juhlien tulevaisuus ja niiden järjestelytavat ja paikat puhuttivat nekin keskustelijajoukioita. Helsingissä juhlitaan ensi kesänä, seuraavana vuonna suun-

nataan Kotkaan päin. Tosin sillä muutoksella, että Kotkan meripäivien aikaan juhlia ei siellä kannata järjestää ja perinteitä järkytetään siirtämällä tapahtuma elokuun ensimmäiseen viikonloppuun. Vuonna 2014 olisi sitten huima vuosi, juhlia suunnitellaan vietettävän Koivistolla.

Puhetta riitti muistakin aiheista, isoista ja pienistä. Välillä syötiin makoisat keitot ja juotiin kahvit. Porvoolaiset olivat laittaneet nuorisoseuran talon taas viihtyisäksi. Hyvä ruoka, viihtyisä ympäristö, mukavat ja hyväntahtoiset ihmiset, sillä reseptillä on hyvä suunnata tuleviinkin vuosiin.

Johtokunta päätti nimitä Seppo Mäkisen Koiviston lähettilääksi

Kuulumisia on aina yhtä mukava vaihtaa

Riikka Salokannel
Päätoimittaja

Syksy

Veneet on nostettu vesiltä. Kesän purjehduskausi on tältä erää ohi. Syysmyrskyistä varoitellaan säätiedotuksissa. Ajatukset livahtavat merivartijoiden tuuliseen ja hyiseen arkeen. Televisiossa kerrotaan vanhojen purjelaivojen uusista laivureista. Vanhamoision keskustelutilaisuudessa puhutaan Kotkan meripäivistä, Koiviston läheisistä suhteista Seiskariin ja Lavansaareen. Mietitään, voisiko Koivisto-juhlaa viettää risteillen. Laivat, meri, merenkulku ovat puheissa silloin kun Koivistosta puhutaan.

Koivisto oli ja on paikka joka eli merestä. Merellinen elämäntapa oli koivistolaista arkea. Meri on yhä monen koivistojuurisen sielunmaisemassa, elämässä mukana. Voitaaisiinko tätä elämäntapaa – merellisyyttä tuoda esiin vielä vahvempana. Oikeastaan on kumma, ettemme ole jo olleet mukana Kotkan meripäivillä, ettemme ole olleet mukana Tall Ship Race -tapahtumassa koivistolaisina. Onneksi sentään Mommilanjärven soutelussa oli koivistolaismiehistö –sisäjärvell ja soutupaatil.

Meillä on hienot perinne- ja taidetoimikunta. Seniorit ovat vahvasti mukana toiminnassa. Juhlatoimikuntien aikakin vielä tulee sitten kun järjestämme Koivisto-juhlaa Koivistolle. Mutta meillä pitäisi olla myös meritoimikunta, tai merellisen elämänmuodon toimikunta. Voisimme lähestyä koivistolaisuutta seuratoiminnan näkökulmasta uudella mutta monille tutulla ja kiinnostavalla tavalla. Se toisi varmasti mukaan sellaisiakin koivistolaisia, joita nykyinen toimintamme ei kiinnosta. Meri ei mene pois muodista ikinä.

Kun purjehduskausi on ohi, on aika siirtyä sisähommiin ja puhdetöihin. Meillä askaroidaan kovasti sen Penttilän kylän Heikkilän talon pienoismallin eli mummolamallisen nukkekodin kimpussa. Jo kerran tehty runko purettiin. Mittasuhteet olivat väärät. Onneksi sain koivistolaiselta rakennusmestarilta oikean pohjapiirroksen. Nyt pienoismalli näyttää siltä, miltä valokuvissakin. Ja puhelimet soivat. Kuka tädeistä tietää kalusteista, väreistä, ihmisistä tarkempia kuvauksia? Nukkekodin seinätapetit pitäisi osata valita autenttisiksi. Onko tuon Katariinamummon kuolinarkkukuvan taustalla olevat himmeät kalusteet päällystetty sametilla vai nahkalla. Kolme sukupolvea kerääntyy tämän puhdetöiden ääreen, kukin tahollaan, neljättä ja viidettä muistellen.

Odotan myös muita syksyisiä ja talvisia yhteen kokoontumisen hetkiä. Tänä vuonna meillä pelataan muodikkaasti lautapelejä. Eikä mitään Afrikan tähteä tai sormusten herraa, vaan pelataan koivistolaista laivanvarustajaa. Jouluksi valmistuu Koivistolle sijoittuvinen, ja koivistolaista elämäntapaa mukaelevien kolmen lautapelin pelisetti. Todellakin odotan, että pääsemme kuunareita ja kaljaaseja varustamaan ja parhaista rahdeista kilvoittelemaan sukulaisten ja ystävien kanssa. Peli tullaan esittelemään seuraavassa numerossa. Sitä odotellessa taidankin laittaa kavereille facebook-viestejä, että tietävät varautua peli-iltoihin. Ehkä syksy ei olekaan ihan mahdoton vuodenaika.

Hartaast'

Parveutumisen aika

Taas on tullut se aika vuodesta, jolloin näemme taivaalla kurkiauroja, puhelinlangoilla pitkiä rivejä erilaisia lintuja ilmeisestikin lähtövalmiina. Keväällä tuntui ihanalta kun alkoi kuulua tuloääniä. Syksyllä laulamme surullisina: ”Minä pieni ”Paavon tyttö” lentohon en pääsekään. Tänne, tänne jäädä täytyy syksyyn ja pimeään!”. Parveutuneet linnut tietävät tehtävänsä ja päämäärän. Auralinnun vaihto osataan lintuparvissa riitelemättä ja joustavasti.

Ihmisten maailmassa ei ehkä puhuta niin paljon parveutumisesta, vaan nykymuodin sana on verkottuminen. Ihmisillä on erilaisia toisiaan yhteen liittäviä verkostumia, joskus myös vertaisryhmiä. Niiden tehtävä on liittää yhteen samoin ajattelevia, samoja arvoja korostavia asioita. Niiden tehtävä on myös tukea toisia, jotka ovat joutuneet samojen pulmien eteen. Ennen puhuttiin ehkä samoista asioista toisin termein. Oli kyläyhteisöjä, talkooporukoja, ryhmiä, herätysliikkeitä, poliittisia puolueita, yhdistyksiä jne. Kyllähän nämäkin lähtivät jonnekin, ainakin kuorot, urheiluseurat, joskus ulkomaille asti edustamaan Suomea. Yleensä kuitenkin ryhmät toimivat paikkakunnalla kesät talvet.

”Ei puu yksin pala”. Me tarvitsemme toisamme, me tarvitsemme yhteen hiileen puhaltamista. Joskus vain johdon vaihto ei suju kitkatta, vaikka yritys voi huonosti johtajan vuoksi. Jopa maatalousyrityksissä sukupolvenvaihto ei tahdo luontevasti onnistua. Joko jälkeläinen ei halua tai pysty verotuksen tai uusien lakien vuoksi. Tai vanha isäntä ei luovuta, koska ei luota omiinsa. Työpaikoilla on samaa henkeä. Joku luulee itseään korvaamattomaksi, eikä luovuta johtopaikkaansa millään, vaikka kannattavuus on jo nollalukemissa. Riitoja tulee myös,

jos joku alainen on selvästi etevämpi ja osaavampi nyky-menetelmissä kuin johtohahmo.

Jeesus neuvoo ihmisiä ottamaan oppia linnuista. Kun ei jaksa, pitää vaihtaa voimakkaampaan ja taas uudestaan voimakkaampaan. Joustavasti, riitelemättä. Parvi tottelee johtajaansa ja yhdessä laadittuja sopimuksia. Perille päästään lepopaikkojen ja sopivan ravinnon turvin. Vaikka matka näyttää pitkältä, suurin osa selviää perille. Vanhemmat ovat kesän aikana tehneet paljon töitä ja pitäneet lentoharjoituksia nuoremmille lintusille.

Siionin matkamiehiä on verrattu lintuihin ja lintuparviin. Esimerkiksi tässä: ”Parveutukaa yhteen laumaan rakkauden siteillä; niin kuin taivaan muuttolinnut: olkaa matkaan valmiina!” Tai tässä: ”Siis kaikki kesäpäskyset ja leivot taivaan alla, ihanat satakieliset Vanhimman rintain alla. Visertäen nyt lennelkää, sydämet täynnä ikävää, ikuiseen Kaanaan maahan./ Kyll Herra Jeesus ruokkiipi ain omat poikasensa; matkalla heitä auttaapi, näyttäen haavojansa, Niist ravintoa elämää, saa muuttolinnut nauttia, ja terveyttä aina”.

Syksyn evankeliumit kehottavat meitä lähtövalmiuteen. Ei sellaiseen valmiuteen, millä ihmiset joutuvat lähtemään työpaikoiltaan suurina parvina ilman päämäärää ja toivoa. Raamattu kehottaa meitä toivomaan ja odottamaan sitä päivää, jolloin saamme kokoontua Vapahtajamme luokse. Siihen päämäärään, missä saamme levätä lopullisesti ja ainaisesti ihanassa maassa, ilman riitaa johtopaikoista, tasa-arvoisina, onnellisina ja terveinä.

Syysterveisin Valma Luukka

Rakkaamme

Kauko Armas HOVI

s. 8.3.1922 Koivisto
k.19.8.2011 Rauma

Isää, appea, isoisää ja isoisoisää
lämpimästi muistaen

Jouko ja Brita

Minna, Matti ja Lauri
Laura, Sven ja Camilla

Jorma ja Ritva

Mikko ja Eeva
Jaakko ja Heli
Sari

Muut sukulaiset ja ystävät

*Se on kuin yhteinen sopimus
jota kunnioitetaan.
Kun vene lipuu hiljaa
eikä kukaan pane vastaan,
kun tiedetään:
lautturi on uupunee puolella.*

(Helena Anhava)

Siunaus toimitettiin 3.9.2011.
Lämmin kiitos myötäelämisestä.

Rakkaamme
merikapteeni

Lauri Markus SINISALO

s. 25.4.1933 Koivisto, Vatnuori
k. 8.9.2011 Espoo

*Tyynyti tuuli, hiljeni vauhti.
Luovutti ruorin
kippari.
Nyt ohjaa luotsi käsin väkevin.
Saa levon parhaan
kippari.*

Rakkaudella kaivatun
Ritva

Elät muistoissamme
Saara-sisko perheineen
Mikko-veljen perhe
muut sukulaiset ja ystävät

Siunaus toimitettu.

KOIVISTON viesti

ISSN 0780-1289

KUSTANTAJA:

Suomen Koivisto-Seura r.y.

Jäsenlehti. Ilmestyy kerran kuukaudessa, kuun 20. päivänä.

Lehteen tarkoitettujen ilmoitusmateriaalin tulee olla toimituksessa viimeistään lehden ilmestymistä edeltävän kuun lopussa.

Toimitus ei vastaa sille lähetetystä materiaalista. Lehden vastuu ilmoituksista rajoittuu ilmoitushintaan.

Kirjoittajat vastaavat tekstien sisällön oikeellisuudesta ja toimittamiensa kuvien käyttöoikeuksista.

Toimitus voi tarvittaessa lyhentää tai muokata sille toimitettua aineistoa.

Liikeilmoitukset 50 snt/ppm
Kuolinilmoitukset 34 snt/ppm
Lasten kuvalliset onnittelet 6e/kpl

Aineisto mieluiten digitaalisena:

studio@salokanneltoivonen.fi

Muussa tapauksessa paperikopiot ja/ tai disketti, muistitikku tai CD-levy sekä valokuvat toimitetaan osoitteeseen:

**Studio Salokannel & Toivonen,
Koiviston Viesti p. 03 7824 553
Rauhankatu 8, 15110 Lahti.**

Aineisto palautetaan vain jos mukana on postimerkillä varustettu palautuskuori osoitteineen.

Tilaukset, osoite- ym. muutokset

aina kirjallisena tai sähköisesti edelläänmainittuihin osoitteisiin.

Tilauksia ei tarvitse uusia.

Seuran jäsenmaksu 28e, sisältää vuoden jäsenlehdet. Seuran kautta voi myös maksaa Karjalan Liiton jäsenmaksun 7e. Lehdessä julkaisemattomia artikkeleita ja kirjoituksia julkaistaan seuran kotisivuilla www.koivistolaiset.net, jossa myös tämäkin lehti on luettavissa myöhemmin.

Jäsenlehden postituksesta pohjoismaihin +2e/vuosi, eurooppaan +7 e/vuosi muualle maailmaan +12 e/vuosi
Pankkiyhteys: Nordea 151930-186847

Päätoimittaja

Riikka Salokannel, 0400 94 96 95

Kuvatoimitus ja taitto

Rami Toivonen, 0400 780 398

Markus Sinisalo
merikapteeni
s. 25.4.1933 k. 8.9.2011

Entinen Helsingin Koivistolaiset ry:n monivuotinen puheenjohtaja ja entinen Suomen Koivisto-Seura ry:n puheenjohtaja Markus Sinisalo menehtyi vaikeaan sairauteen Espoossa 8. päivänä syyskuuta 2011. Hän oli 78-vuotias ja oli sairastanut useamman vuoden Alzheimerin tautia, mutta sitten tuli syöpä ja vei miehen.

Lauri Markus Sinisalo syntyi Koivistolla Vatnuorin kylässä ja sai asua siellä varhaisimman lapsuutensa. Talvisodan syttyessä oli lähdettävä evakkoon. Perhe

sijoitettiin Kiskoon. Kun rehtori Myyryläinen kävi siellä pitämässä pääsykokeet Koiviston yhteiskouluun, Markus pyrki ja hyväksyttiin. Hän kävi Haminassa keskikoulua vuosina 1945-1948 ja asui koulun oppilasasuntolassa, jota kolhoosiksi kutsuttiin. Sitten hän siirtyi oppilaaksi Karhulan yhteiskouluun, kun hänen perheensä oli muuttanut Kotkaan. Karhulassa hän suoritti loppuun keskikoulun oppimäärän.

Vuonna 1950, ollessaan vain 17-vuotias, hän otti

pestin Saarentähti-nimiseen laivaan.

Koiviston poika tahtoi merikapteeniksi ja pyrki määrätietoisesti päämääräänsä.

Markus valmistui merikapteeniksi Kotkan merenkulkuopistosta vuonna 1960 ja toimi sitten kauppalavoissa perämiehen ja kapteenin tehtävissä. Vuonna 1963 hän jäi maihin ja asettui Turkuun, missä hän oli Suomen Joutsenen merenkulkukoulussa ensin merenkulun opettajana vuosina 1963-1966 laivamestarin vakanssilla ja sitten vuosina 1966-1970 koulun rehtorina. Turussa asuessaan hän suoritti iltakoulussa ylioppilastutkinnon ja opiskeli kasvatusta ja taloustieteitä Turun yliopistossa. Myöhemmin hän vielä täydensi opintojaan opiskelemalla kesäyliopistoissa.

Vuonna 1970 hän siirtyi Rauman merimiesammattikoulun rehtoriksi, missä virassa hän oli vuoteen 1974 saakka. Sitten seurasi muutto Helsinkiin, missä hän toimi ammattikasvatustalouden merenkulun opetuksen toimistossa ylitarkastajana vuosina 1974-

1975 sekä mainitun toimiston toimistopäällikkönä vuosina 1975-1976.

Vuonna 1976 hän palasi takaisin Raumalle Rauman merenkulkuoppilaitoksen rehtoriksi, missä virassa hän toimi vuoteen 1978, jolloin hänet valittiin Suomen laivanpäälystöliiton toiminnanjohtajaksi. Tätä virkaa hän hoiti eläkkeelle siirtymiseensä asti vuoteen 1998.

Komean uransa lisäksi Markuksella oli lukuisia luottamustehtäviä. Hän oli mm. jäsenenä kansainvälisessä merionnettomuuksien tutkijalautakunnassa.

Markus Sinisalo oli unelma-ammattissaan ja hän säilytti elämänsä loppuun asti rakkauden mereen ja kotiseutuun, Koivistoon.

Hän toimi myös monen vuoden ajan Vatnuorin kyläyhdistyksen puheenjohtajana ja järjesti monia unohtumattomia kotiseutumatkoihin Koivistolle Vatnuoriin.

Tuula Koppinen

– Puheenjohtajalt' itseltää –

Porvoon Vanhamoiosiossa kokoontui lauantaina 8.10. jälleen kerran nelikymmenpäinen joukko koivistolaisia yhdistysaktiiveja pohtimaan Koivisto-Seuran tulevaisuutta. Allekirjoittaneen alustuksen pohjalta virisi vilkas keskustelu, jonka kuluessa syntyi myös monia toimintaideoita, joita jatkojalostamalla seura voi jopa toteuttaakin. Päällimmäiseksi tunteeksi tapaamisesta jäi pitkälle menevä yksimielisyys ja kohtuullinen tyytyväisyyskin seuran toimintaan ja sen suuntaamiseen tulevaisuuteen. Hyvänä pidettiin johtokunnan päätöstä pohtia ensi vuoden aikana syvällisemmin seuran strategiaa tulevia vuosia ajatellen ottaen huomioon sen, että nykyinen jäsenkunta ikääntyy ja nuoremmat polvet varmasti odottavat uusia ajatuksia ja uusia toimintatapoja.

Keskustelua sävytti vahvasti internet ja sen nykyistä parempi hyväksikäyttö sekä viestinnässä että kanssakäymisessä. Se tarjoaa monia uusia mahdollisuuksia. Kaipailtiin virtuaalista Koivistoa jopa Koivisto-museon perustamistakin. Vaihtoehtoja on monia: oma museo, yhteistyö jonkun tai joidenkin nykymuseoiden kanssa tai senkin toteuttaminen virtuaalisena. Pidettiin erittäin tärkeänä kerätä historiaa vielä, kun se on mahdollista.

Myös seuran näkyvyydestä puhuttiin. Koivisto oli ja on edelleen merellinen kaupunki ja sitä kannattaisi hyödyntää. Erinomainen mahdollisuus näkyvyyden parantamiseen olisi mm. mukana olo Kotkan meripäivillä, jossa Koivisto-Seura ei ole tähän asti ollut mukana. Seiskarilaiset ja monet muut saarelaiset siellä kyllä ovat hyvin edustettuina. Voitaisiin myös ajatella avoimien ovien päiviä eri paikkakunnilla. Tässä paikalliset osasto voisivat tehdä hyvää yhteistyötä.

Eipä ole viimeaikoina juurikaan ollut koivistolaisten tilaisuutta, jossa ei puhuttaisi Koivisto-juhlista. Niin nytkin. Vuosien saatossa juhlat ovat pitäneet pintansa ja osanottajamäärät ovat pysyneet lähes vakiona 400-600 kävijää vuodessa. Uskottiin vakaasti, että vaikka potentiaaliset järjestäjäyhteisöt ovat vähenneet ja järjestämisvuorot tihentyneet, Koivistojuhlat syntyvät. Ensi kesänä juhlietaan Helsingissä, seuraavana näillä näkymin Kotkassa ja varsin todennäköisesti vuonna 2014 nykyisellä Koivistolla, jos kaikki menee putkeen. Tulevatko juhlat jatkossa toteutumaan nykyisessä muodossa, joka vuosi kaksipäiväisinä vai löytyykö uusia muotoja, jää nähtäväksi. Yhtä mieltä oltiin siitä, että päivien on tarjottava ohjelmaa kaiken ikäisille ja myös tilaisuus järjestää pitäjä-, paikallisyhdistys- ja sukukokouksia. Risteilyvaihtoehtojakaan ei kannata unohtaa. Myös perinteistä talvipäivää pidettiin tärkeänä tapahtumana, josta voisi kehittää vaikkapa paikallisyhteisöjen yhteistyöfoorumi.

Paljon jäi johtokunnalle eväitä pohdittavaksi tästä hyvähenkisestä ja idearikkaasta keskustelusta. Parhaat kiitokseni kaikille osanottajille.

Jiivee

Panu Helariutta

Rakkaamme

Aune Marjatta

KIISKI

o.s. Matikka

s. 11.8.1925 Koiviston Saarenpää
k. 30.8.2011 Mäntsälän tk-sairaala

Rakkaudella muistaen
Puoliso ja lapset neljässä polvessa,
sisaret ja sisarten lapset perheineen,
muut sukulaiset ja ystävät.

*Kaikk' on niin hiljaa mun ympärillä,
kaikk' on niin hellää ja hyvää.
Kukat suuret mun aukeavat sydämessään
ja tuoksuvat rauhaa syvää.*
(Eino Leino)

Siunattu lähimpien läsnäollessa.
Lämmin kiitos osanotosta.

Apajalla

*Jäätie halkoo meren jäätä.
Volvo kiittää täyttä päätä
kohti länttä, apajaa.
Josko sieltä kalaa saa?*

*Aurinko niin kimmeltää, pitää
silmit siristää.
Olen tutkimassa tuolla
Rymättyälän länsipuolla*

*kuinka siellä meren viljaa
avannosta pikku hiljaa
haavit täynnä kaubotaan.
Saalis rekeen nostetaan.*

*Kera nuotan peräpään
sadoin kiloin alta jään
nousee hopeaista kalaa.
Pyyntimieskin hymy salaa.*

*Paikalla on miestä, naista
Silakkaa kuin hopeaista
täyteen rekeen peitetään
ja siinä huulta heitetään.*

*Kaloissa tää dioksiini
oisko joku vitamiini,
kun niin siitä puhutaan
ja kaikenlaista jutellaan?*

*Tärkeintä on sekin että
Itämeren kalavettä
kaikin tavoin suojataan
ja kalansaaliit turvataan.*

*Ol elämys, ett tämän näin,
en ennen ollut eläissään
näin suuresta kalansaaliista
ees unissain saanut nauttia!*

**Suomen
Koivisto-Seura r.y.**
Perustettu 1948

Toimii koivistolaisten yhdysseiteinä
- järjestää kotiseututilaisuuksia
- harjoittaa julkaisutoimintaa
- suorittaa kotiseutukulttuuriin liittyvää kokoamista ja tallentamista.

www.koivistolaiset.net

Puheenjohtaja, Juha-Veikko Kurki
Koivistontie 2 C, 02140 Espoo
puh. 09-541 6751, 0400-601 838

Varapuheenjohtaja, Tuula Koppinen
Rauhalanpuisto 10 B 36, 02230 Espoo
puh. 050-516 5651

Sihteeri, Virpi Huhtanen, Ahtaanmäki 1A2,
02280 Espoo. puh. 0440-501 806
virpi.huhtanen@kolumbus.fi

varalla Risto Kaukiainen, Helsinki

Taloudenh. Karjalan Tilikeskus/Patrikainen
Ratakatu 47, 53100 Lranta p. 05-5448850

Perinnetoimikunta, Jorma Simola pj.
Proomukatu 6 A 14, 15140 Lahti
puh. 040-564 9341

Taidetoimikunta, Leena Airaksinen pj.
Metsäpirtintie 10 A 1, 02130 Espoo
puh. 050-548 1601

Senioritoimikunta, Helge Teikari pj.
07190 Halkia
puh. 019-664 8112

Hallituksen muut jäsenet:
Raimo Kyytsönen, Mäntsälä
varalla Hannu Veijalainen, Lahti

Eero Ahtikari, Piikkiö. 050-525 5174
varalla Airi Saarinen, Turku

Seppo Mäkinen, Kouvola. 040-506 0430
varalla Martti Karvonen, Kausala

Esko Kaukiainen, Tuusula. 0400-800 752
varalla Pertti Hämäläinen, Espoo

Riitta Nurmi, Porvoo. 041-455 8885
varalla Marja-Leena Montonen, Porvoo
Hanna Silfver, Piispanristi. 02-243 2940
varalla Tuula Agge, Parainen
Tuula Raukola, Kotka. 044-522 8098
varalla Mirja Haapanen, Hamina

Koivisto-säätiö:

Hallituksen pj. Sirpa Taskinen
puh. 040-5811 642

Säätiön asiamies Pertti Hoikkala
Vanha Veckjärventie 11, 06150 Porvoo
puh. 040-583 5397

koivisto-saatio@kolumbus.fi

Sinisaaren kalmisto Suomenlahdella

Juha Ruohonen

”Likkeel Koivisto Kurkelaa on Sinisaar. Se on Haltiasaaren ja Kurkela yhteine. Siel on enne vanhaa maailmaa aikaa olt kirkko ja hautoomaa.”

Näin kertoi vuonna 1877 syntynyt Anna-Maria Haltia Haltiasaaren kylästä Kansanroutausarkistoon 1938 tallennetun paikallistarinan mukaan. Sinisaarella käytiin elokuussa 2011 Kannaksen rautakauden lopun ja historiallisen ajan kalmistoja tarkastelevan arkeologisen tutkimushankkeen ensimmäisenä kohteena. Jo alustavat tulokset osoittautuivat erittäin mielenkiintoisiksi.

Sinisaari sijaitsee Suomenlahden Makslahdella Haltiasaaren ja mantereiden välissä Koiviston Kurkelan kylän pohjoispuolella. Saari on luode-kaakkoisuuntainen, pituudeltaan noin 450 metriä ja leveydeltään hieman yli puolet tästä. Varsinaisen Sinisaaren läheisyydessä on useampia pienempiä saaria, kuten Korkeussaari, Leppiluoto, Huhtaluoto ja monia nimeämättömiä luotoja. Sinisaarella on ennen sotia kasvanut pääasiassa lehtimetsää, jonka lisäksi siellä on suomalaisten karttojen ja muistitietojen perusteella ollut jonkin verran peltoa ja niittyä. Saari on pinta-alaltaan jokseenkin vaatimaton, joten siellä ei ilmeisesti koskaan ole ollut pysyvää asutusta.

Paikalla on ollut hautausmaa...

Sinisaarella sijainneesta kirkosta ja hautausmaasta löytyy runsaasti erilaisia paikallistarinoita ja perimätietoja. Hautausmaan on 1930-luvulla talletetun muistitiedon perusteella kerrottu olleen Sinisaaren Someromäellä, tai kuten paikasta kertovassa eräässä toisinnossa sanotaan, Soromamäellä.

Somero liittyyneen paikan nimessä mäen sorapitoiseen maalajiin, ja soroman on seudulla kerrottu viittaavan nukkumiseen. Vaikka mäkeä ei karttoihin olekaan erikseen merkitty, on kalmiston paikaksi erään kerätyn muistitiedon mukaan osoitettu saaren eteläpäätä. Täällä olisi hautojen merkinä ennen sotia ollut jäljellä ainoastaan jokunen hiekkakumpu.

Vaikka tieteellisiä tutkimuksia paikalla ei ole ennen vuotta 2011 tehtykään, saarta on mielenkiinnosta kaiveltu ja pengottu eri aikoina. Esimerkiksi kerrotaan viime vuosisadan alkupuolella Kurkelan kylästä kotoisin olleen merikapteeni Kurjen kaivaneen tai kaivauttaneen saarta. Kaivelujen yhteydessä paikalta olisikin löytynyt ihmisen luita: ruumis oli haudassa ollut jonkinlaisessa vinoasennossa, tarkoittaen sitä, että pääkallo löytyi läheltä maanpintaa, mutta sääriiluut syvemmältä. Muistitietojen mukaan vainajan kallo olisi ollut tavallista kokoa, mutta käsivarren ja säären luut ovat olleet ”niin hienot kun sormi”. Havaintojen perusteella Sinisaaresta löytynyt luuaines olisi siis ollut varsin pitkälle maatonutta.

Mistään yksittäisestä Sinisaareen tehdystä hautauksesta ei voida puhua, sillä paikalta on vainajien jäänteitä löytynyt useaan eri otteeseen. Luita kerrotaan löydetyn 1900-luvun alussa myös pellon oja saareen kaivettaessa. Löytyneet luut olisi tuolloin viety Koiviston kirkkomaahan uudelleenhaudattavaksi.

...ja kirkkorakennus?

Hautausmaan ohella saaresta kerrotuissa paikallistarinoissa on toistunut kertomus siellä sijainneesta kirkosta tai kappelista. Rakennuksen kerrotaan olleen Suressalahdessa ja kellotapulien Suurenlahden lähellä sijaitsevalla kalliolla. Vielä 1930-luvulla kerrottiin kirkkorakennuksen ja ”kellojalkojen” erottuneen maastossa.

Paikkaan liittyvissä kertomuksissa toistuu käsitys siitä, että kirkko olisi jonakin sota-aikana hävitetty maan tasalle. Läheisestä Haltiasaaresta kotoisin olleen August Muuriaisien lähes 80 vuotta sitten kertoman tarinan mukaan Sinisaarella olisi pitänyt olla Koiviston ensimmäisen kirkko. Tunnettua on, että Koiviston salmen Kirkkosaarella sijainneen kirkon venäläiset polttivat 1700-luvun alussa ja tämä tarina lienee siirtynyt koskettamaan myös Sinisaaren oletettua kirkkorakennusta.

Kirkon ja hautausmaan ohella Sinisaareen liittyy myös aarretarinoita. Paikalle olisi kerrotusten mukaan kätkeyty kirkon aarteet. Mitään kalleuksia ei kuitenkaan muisteta saaresta koskaan löydetyn.

Tutkimukset saarella

Muinaistieteellisiä tai arkeologisia tutkimuksia ei Sinisaarella ehditty ennen sotia lainkaan tehdä, vaan kaikki tässäkin aiemmin esitetyt

Yleiskuva Makslahdella sijaitsevasta Sinisaaresta. Kuva otettu Lietteenniemestä.

paikkaa koskevat tiedot perustuvat erilaiseen muisti- ja perimätietoon. Näiden tietojen johdattamana elokuussa 2011 paikalla kävivät arkeologit Juha Ruohonen Turun yliopistosta sekä Stanislav Belsky Pietarin Kunstkamera-museosta. Kyseessä oli samalla ensimmäinen tarkastettu kohde osana laajempaa Karjalankannaksen rautakauden lopun ja historiallisen ajan kalmistoja tarkastelevaa arkeologista tutkimushanketta.

Lähelle Sinisaarta päästiin melko helposti Makslahdesta Kurkelan kylän läpi Kiiskilään kulkevan tien varrelta. Kurkelan pohjoislaidalla, entisen sahan kohdalla, poikettiin rantaan kääntyvälle heikkokuntoiselle hiekkatielle, joka johdatti suoraan kohteen edustalle Lietteenniemeen. Tämä tasainen ja hiekkapohjainen Makslahteen pistävä niemi sijaitsee merenrannalla saaren kohdalla. Tältä nykyisin ilmeisen suosituulta leiriytymispaikalta ja uimarannalta on vain runsaan sadan metrin venematka Sinisaareen. Saarelle pääsemiseksi tarvittiin venettä, jonka järjestäminen ei ensimmäisen kerran rannassa vierailtaessa onnistunut. Seuraavana päivänä tutkijoilla oli käytössään oma vene, jolla vihdoin päästiin soutaen Sinisaareen.

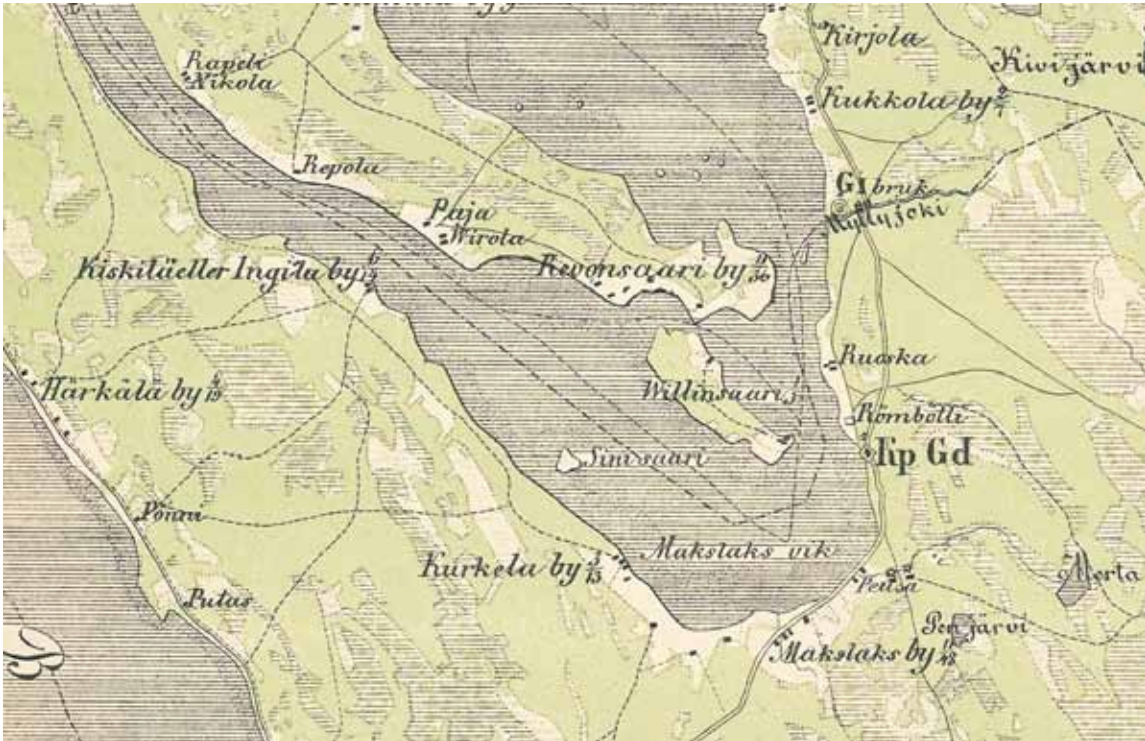
Sinisaarta käytiin tarkastuksen yhteydessä läpi etenkin sen etelä- ja kaakkoisosista. Saari on pysynyt asumattomana ja nykyisin

se alavalta osaltaan kasvaa rehevää lehtimetsää. Muutamat matalat kumpareet saaren rannan läheisyydessä ovat pääasiassa kivikkoa ja niillä kasvillisuus on muuta karumpaa. Saaren itäosassa nähtiin myös kahden rakennuksen harva kiviperustus – nämä lienevät kuuluneen heinälatoihin tai muihin rakennuksiin, joita sekä Haltiasaaren, Villinsaaren että Kurkelan kylän asukkailla on saarella ollut. Kaivamiseen soveltuvaa hiekkamaata löytyi vain mannerta lähimpänä olevalta pieneltä mäeltä saaren lounaiskulmasta. Tarinat Sinisaaren hautausmaasta tulivat melko pian toteen näytetyiksi, sillä osoittautui, että tätä hiekkaisista kumpua on historian jossain vaiheessa käytetty kalmistona. Mäen pintaa tarkasteltaessa erilaisia painumia, mahdollisia haudansijoja, voitiin paikalta laskea kymmenittäin. Tässä lienee ollut siis Sinisaaren Someromäki, vanha hautausmaan paikka.

Lähes puuton kalmistokumpare on pitkänomainen, kooltaan noin 80 x 30 metriä ja noin 5 metriä nykyisen merenpinnan tasoa korkeammalla. Enimmät painanteet havaittiin kumpareen koillisosasta, jossa näytti olevan myös aikaisemmasta kaiveluista aiheutuneita kuoppia sekä mahdollisen maakellarin jäännös. Yhtä hautamaista painannetta tarkemmin tutkittaessa löydettiin jälkiä kahdesta ruumishautauksesta, joista toinen oli itä-länsisuunnassa

Saaren lounaiskulmassa sijaitseva kalmistokumpu. Mäen päällä venäläisiä retkeilijöitä.

Karttaote Koiviston Makslahden ympäristöstä. Sinisaari sijaitsee Kurkelan kylästä pohjoiseen. Ote Kalmbergin kartaston lehdestä R VI 2 vuodelta 1855.

ja toinen pohjois-eteläsuunnassa. Kuopasta havaittiin luiden ohella myös jälkiä ruumisarkusta. Haudasta otettiin näytteitä niiden myöhempiä analysointia varten.

Mahdollisesta kirkkorakennuksesta ei elokuun tutkimusten yhteydessä löytynyt suoria jälkiä, mutta toisaalta retken ensisijaisena tarkoituksena oli kalmiston paikantaminen – ja tässä siis onnistuttiin. Kalmistokummun keskiosissa nähtiin useita maan pinnalle erottuvia kiviä, joista osa on saattanut kuulua johonkin rakenteeseen. Lisäksi kumpareen keskiosassa kalmiston reunalla havaittiin reilun aarin alueella kasvavan erittäin runsaasti pölkkyruohoa (*Arabis glabra*), jota on pidetty vanhan, rautakautisen tai keskiaikaisen, ihmistoiminnan merkinä.

Tulkintoja ja tulevia tutkimusmahdollisuuksia

Sinisaaren hautausmaasta ei ole, kuten ei myöskään mahdollisesta kirkkorakennuksesta, säilynyt tiettävästi lainkaan historiallisia asiakirjalähteitä. Tarinat paikalla sijainneesta kirkosta ovat mielenkiintoisia, mutta vastaavia tarinoita on Koiviston alueella liitetty ainakin myös Piispansaaressa Soukankylään, Saarenpään Kirkkomäkeen ja Tiurinsaareen. Todisteita kirkollisille muistoille ei näiltä mainituilta paikoilta kuitenkaan ole löytynyt – tosin niitä ei liene vakavasti etsittykään. Osasy monille kirkkotarinoille voi olla siinä, ettei Koiviston seurakunnan ensimmäisen kirkon paikka ole tarkasti tiedossa. Koivisto muodostettiin Viipurin kappeliksi seurakunnaksi viimeistään 1540-luvulla ja itsenäiseksi seurakunnaksi vuonna 1575 – historiallisten dokumenttien perusteella tiedetään, että pitäjän kirkko on ainakin 1600-luvulla sijainnut Koiviston saaren pohjoispuolella olevalla Kirkkosaaressa. Tämän kirkon venäläiset polttivat ison-

vihan alkumainingeissa vuonna 1706, tai eräiden lähteiden mukaan paria vuotta myöhemmin 1708. Kirkonpaikka olisi tämän jälkeen siirtynyt mantereen puolelle nykyisin säilyneen kirkkorakennuksen läheisyyteen.

On todennäköistä, että ainakin osa Koiviston tunnettuun kirkkoon liittyvistä tapahtumista on siirtynyt käsittelemään Sinisaaren oletettua kirkkorakennusta. Tieto saarella olevasta hautausmaasta on voinut myös johtaa kansanomaiseen päätelmään paikalla sijainneesta kirkosta. Mikäli tarinat Sinisaaren pyhästä tutkimusten edessä kuitenkin osoittautuvat todeksi, kyse saattaisi olla saaristokappelista, jollaisia syntyi Suomenlahden saaristoon runsaasti jo keskiajalta lähtien. Saaristokappeleita käyttivät sekä merenkulkijat että paikallinen väestö, ja niiden yhteydessä saattoi olla myös oma hautausmaa.

Myös ilman kappelia tai muuta kirkollista rakennusta on Sinisaari hautapaikkana taustaltaan erittäin mielenkiintoinen. Tällaiset kalmistosaaret ovat varsin yleisiä sisämaassa, mutta rannikkoseudulla kyseessä on toistaiseksi varsin ainutlaatuinen kohde. Sinisaari sijaitsee vain muutamien kilometrien etäisyydellä sekä Koiviston vanhimmissa tunnetuista kirkonpaikoista ja samoin matka Kakin kappeliin eli Johanneksen kirkolle on 1600-luvulla ollut Sinisaarelta jokseenkin sama. Nyt jo vanhentuneen käsityksen mukaan saaria käytettiin usein kylien väli-aikaisina kalmistoina kesän ja keuhkon aikana, joista vainajat olisi talvella kuljetettu kirkkomaahan. Toisaalta tällaisia hautausmaita kerrotaan käytetyn erityisesti nälkä- ja tautivuosien aikana, tai tarinoiden mukaan niihin olisi kuopattu sota-aikana tapettuja vihollisia. Saaresta tehtyjen havaintojen perusteella paikalle on joka tapauksessa haudattu runsaasti vainajia, joten mistään lyhytaikaisesta käytöstä ei ole kyse.

Todennäköisintä onkin, että

Sinisaareen on vuosisatoja sitten haudattu Makslahden ympäristöstä kotoisin olleita koivistolaisia. Yksi mielenkiintoisimmista tutkimuskysymyksistä käsitteleekin hautausmaasaaren käytön ikää. Sinisaarta koskevissa perimätiedoissa paikka liitetään vaihtelevasti pakanalliseksi kalmistoksi tai Koiviston ensimmäiseksi kirkonpaikaksi. Paikalta 2011 talteen otetuista näytteistä voidaan tehdä radiohiiliajoitus, jonka perusteella kalmiston käyttö on mahdollista sijoittaa tietylle vuosisadalle ehkä jopa muutamien vuosikymmenien todennäköisyydellä. Mikäli saarta on hautaamiseen käytetty sukupolvien ajan, saatava ajoitus-tulos on luonnollisesti vain suuntaa-antava.

Tutkimushankkeen venäläinen osapuoli suunnittelee Sinisaareen lähiaikoina toteutettavia laajempia kaivaustutkimuksia. Olisi luonnollisesti toivottavaa saada paikalle ja myöhemmin myös tutkimusaineistoa analysoimaan kotimaista osaamista. Suomalaisen osallistuminen kaivauksiin edellyttää kuitenkin rahoitusta, jota ei hankkeelle toistaiseksi ole löytynyt.

Koska Sinisaaren tutkimushanke on vielä varsin alkuvaiheessa, kiinnostavat tutkijoita kaikki saarta koskevat perimätiedot ja muut havainnot. Laajemman Kannaksen rautakauden lopun ja historiallisen ajan kalmistoja tarkastelevan arkeologisen tutkimusprojektin kannalta kiinnostavia ovat myös tiedot muista Koiviston ja sen lähialueen mahdollisista historiallisista kalmistoista sekä erilaisista luulöytöpaikoista, jotka saattavat liittyä vanhoihin hautapaikkoihin.

Yhteystiedot:

Turun yliopisto, arkeologia
Juha Ruohonen, p. 0400 516 352
jukaru@utu.fi
<http://users.utu.fi/jukaru>

Vanhankansan suurjuoksija

Lueskellessani vanhoja Koiviston Viestejä silmiini osui vuoden 1953 tammikuun lehdestä S.A. nimimerkin kirjoittama pakina, tällainen mukava henkilöesittely Koivistolaisesta juoksijasta.

Näin Olympiavuoden tiimoilta on sukeltanut muistojen sokke-loista esiin eräs harvinaisen omalaatuinen suurjuoksija, ja koska hän perin sitkeästi pysyy mielessä, niin saakoon tässä vähäisen esittelynsä.

Hän oli syntynyt Vanhassa kylässä noin 1830 luvulla, kasteessa hän oli saanut nimen niinkuin yleensä kaikki kastetut, mutta hänen nimensä: Juhana Paavonpoika Peippo oli sikäli ihmeellinen, ettei se ensinkään levinnyt yleisön tietoon tai ei ainakaan käyttöön, vaan se ikäänkuin kiteytyi tai sanoisinko paremmin, koteloitui Koiviston seurakunnan kirkonkirjan sivulle. Kotikylän ja Kotisaaren ihmisille hän oli vaan ”Juko ja naapurinsaareissa ja kauvempana pitäjällä hänet tunnettiin nimellä ”Paavon Juko”, ja koska hän lup-sakkana ja sopuisana ihmisenä omisti Juko nimensä kaikkialla ja kaikenlaisissa tilanteissa, niin en tunne loukanneeni hänen muistoan, jos täskäytän hänestä Juko oli omintakeinen minkäänlaisia tai komplek-juoksu”, josta kertoa oli laa-harvinaista, sen oli: Kaksi käyn-juoksuaskelta - kolme juoksu-hän harrastanut lumielessä, vaan seksi ja kenties, ehkä fyysillisen kuntonsa kohottamiseksi.

Juko oli nuottamies, niinkuin sen ajan Tiurinsaarelaiset yleensä melkeen kaikki olivat, mutta nuottamiehenäkin hän oli aivan omaa luokkaansa. Ei hän koskaan istunut reessä enempää menokuin paluumatkallakaan, vaan hän juoksi joka päivä kaksi kertaa 7-8 km matkan ja oli aamulla saattimella vireässä kunnossa, kun toiset usein kylmästä hydisten hevosten reessä saapuivat paikalle. Jos oli kaunis ilma, niin Jukolla oli aina suoijat pystyssä, kun toiset saapuivat.

Maineikkain tempaus Jukon elämänjuoksussa oli ”Suursaaren matka”. Eistilän Taipalon talossa oli syöttöpaikka, jossa ”raasselit” syöttivät ja lepuuttivat hevosia. Eräänä talvipäivänä Juko oli Viipurin-juoksunsa jälkeen loikoilemassa ennenmainitun talon uunin päällä ja kuunteli siellä muina miehinä kuinka muutamat raasselit suunnittelivat hylkeennahkojen ostoa Suursaaresta ja tekivät matkavarusteluja pitkää ajomatkaa varten. Kun sitten Suursaaren lähtijöiden hevoset olivat häipyneet pihalta, loikkasi Juko uunilta alas ja juoksi oikopäätä kotiin, pisti leipää reppuun ja lähti juoksemaan otaksumaansa suorinta tietä Suursaarta kohti. Kuinka suora hänen juoksemansa reitti oli, siitä ei ole tietoa, mutta suorassa linjassakin olisi hänen kulkemansa matkansa ollut noin 90 km. Tulos kaikkien aikojen maratonjuoksusta oli sellainen, että kun raasselit hevosineen pääsivät perille, oli Jukolla hylkeiden nahat ostettu aivan viimeistä karvaa myöten. Tarina ei kerro kuinka Juko sai kuljetettua ostamansa nahat mantereelle, mutta ehkä hän hyvinkin sopi rahdista tai kaupasta raasseliin kanssa.

Juko oli elintavoiltaan hyvin yksinkertainen ja vaatimaton, raitis hän myöskin oli, ei polttanut tupakkaa eikä nauttinut alkoholia, joten narkoottisilla myrkyillä ei ollut minkäänlaista osaa eikä arpa hänen elämässään.

Teksti S. A.

KOIVISTON AUTO

www.koivistonauto.fi

Koiviston matka muistojen merkeissä - Lotat ja Yhteiskoulu

Maaliskuussa tänä vuonna täytti Lotta Svärd kunnioitettavat 90 vuotta. Juhlallisuuksia vietettiin kautta maan.

Valtakunnallinen pääjuhla oli Helsingissä Oopperatalolla 23. 3. 11. Kaakonkulman Lottaperinneyhdistys järjesti oman juhlansa Virolahdella 27.3.2011. Tilaisuudessa yhdistyksen puheenjohtaja Terttu Ravi kertoi omasta yksinäisestä muistohihdostaan Koiviston lottien kunniaksi Viipurinlahdella edellisenä päivänä.

Klemola, Maija Karske, Kerttu Laurikainen, Martta Pennanen ja Anna Airila. Kun Talvisodan raskaat ehdot oli luettu ja kotiseutu menetetty, asettui Haminan seudulle paljon koivistolaisia.

Tämän johdosta siellä perustettiin oma lottien paikallisosasto lokakuussa 1940, johon valittiin puheenjohtajaksi Alma Klemola,

Terttu Ravin luki kirjoittamansa tekstin muistopaadella:

Kirkkomaalla

*Saavuin luo pyhän paikan eilisen,
se sodan myötä kokenut on uuden huomisen.
Mullassa sen lepää monet kaatuneet,
urhoollisuudesta maalleen henkensä antaneet.
He puolustivat Koivistoa, Isänmaata,
uskollisuudesta maalleen, kotimullassa saavat maata.
Sodan julman uhrit meille kalliit.
Voi Isä Taivaan, miksi kaiken tämän sallit?
Kotiseudulle niin päättyi monen tie,
taas tänään sinne askelemme vie.
Kun luona kirkon astun, varon askeleitani.
Maa jota kuljen, siellä lepää heimoni.*

Koiviston lotat purkivat viimeisen kanttiininsa 16.2.1940 illalla ja lähtivät hiihtäen kohti Säkkijärveä. Ilmapommitusten takia lähtö piti suorittaa pimeän turvin. Tuppuran linnakkeelta otettiin mukaan siellä vielä olleet iv-lotat. Lottatoiminta Koivistolla oli hyvin aktiivista, lähes joka kylässä toimi kyläosasto. Koiviston paikallisosasto perustettiin 2.11.1919, mutta vuoteen 1921 kaikki paikallisosastot toimivat suojeluskuntien alaisuudessa.

Koiviston lottien aktiivisuudesta kertoo se, että jo kaksi viikkoa yhdistyksen perustamisen jälkeen päätettiin varojen hankkimiseksi pitää Humaljoella iltamat. Ensimmäinen kyläosasto perustettiin yhdessä Kurkelan ja Maksalahden kylien kanssa.

Pian oli jo joka kylässä vilkasta toimintaa. Kursseja ja koulutusta järjestettiin monilla aloilla. Aktiivisina lottina toimivat Koiviston Yhteiskoulun opettajista mm. Hilda Myyryläinen, Alma

sihteeriksi Martta Luhtala, rahastonhoitajaksi Hilda Myyryläinen ja tyttöosaston hoitajaksi Kerttu Laurikainen. Jäseniksi otettiin Haminassa ja lähiseuduilla asuvia siirtolottia.

Koiviston Yhteiskoulu jatkoi toimintaansa Haminassa ja tutut opettajat jatkoivat opetustaan siellä. Koulun muutettua Virolahdelle siirtyivät opettajat ”Mykyn” johdolla myös sinne. Näin jatkui opetus, mutta valvontakomission määräyksestä lottatoiminta piti lakkauttaa 23.11.1944.

Suomen Lottaperinneliitto täyttää ensi vuonna 20 vuotta. Jäsenyhdistyksiä on maassamme 27 ja niitten jäsenmäärä n. 4300. Yksi yhdistyksistä on toukokuussa 2008 perustettu Kaakonkulman Lottaperinneyhdistys, jonka puheenjohtajan Terttu Ravin mummo on syntynyt Koiviston Vatnuorin Kaalialan kylässä.

Josefiina mummo muutti jo ennen sotia Miehikkälään, mutta hänen sisarensa toimivat Koivis-

Kuva näyttelyn pystytyksestä. Keskellä Koiviston nyky Primorsk kulttuurijohtaja Irina Kolotova.

*Lottalaulut
ja runot, sekä
karjalaiset
esitykset tietysti
mukana
yhteislauluineen
saivat tunteita
pintaan
osallistujissa.*

tolla lottatehtävissä, Aino Saloranta os. Suurhasko Mannolassa ja Gunilla Suurhasko mm. Härkälässä ja Viipurissa.

Kun Koiviston Viestin sivuilta selvisi, että Lahden Koivistojuhllilla on teemana lotat ja näyttelyesineitä kaivataan, otti Terttu Ravi oitis yhteyttä järjestäjiin ja lupasi hankkia esille myös Hilda Myyryläisen lottajämistöä Haminan museolta. Tarkoin ehdoin ja turvallisuustoimin sitä sieltä saatiinkin mukaan.

Kaakonkulman Lottaperinneyhdistyksen edustajat Lynda Tynni ja Terttu Ravi tuskin olivat saaneet osastonsa valmiiksi, kun sinne tuli Koiviston, nykyisin Primorsk, kulttuurijohtaja Irina

Kolotova miehensä kanssa ja tiedusteli heti, saisiko näyttelyä vielä tänä vuonna Koiviston kirkon museon tiloihin. Irina Kolotova oli Raville tuttu Koiviston matkoilta ja päätös oli helppo tehdä heti. Niin alkoi viestittely sähköpostilla ja seurauksena oli näyttelyn pystytys 2.9.2011.

Ohjelmallinen tuokio näyttelyn viimeisenä aukiolopäivänä 29.9.2011 järjestettiin entisen kirkon nykyisin kulttuuritalon salissa. Lottalaulut ja runot, sekä karjalaiset esitykset tietysti mukana yhteislauluineen saivat tunteita pintaan osallistujissa. Kaakonkulman lottaperinneyhdistyksen jäsenistä 10% omaa koivistolaiset sukujuuret. Musiikkiesityksistä huolehtivat Reetta ja Timo Värri Miehikkälästä ja Pentti Snygg Haminasta. Terttu Ravi lausui mm. kirjoittamansa runon ”Kirkon laiva”, joka kertoo Koiviston kirkon laivasta, jonka nykyinen sijoituspaikka on Haminan Johanneksen kirkossa.

Tilaisuus päättyi yhdessä laulettuun ”Karjalaisten lauluun”. Ohjelman jälkeen oli mahdollisuus tutustua museon näyttelyyn ja sen jälkeen kiertoaajelulla käytiin

rautatieaseman paikalla ja yhteiskoulun paikalla, jonne entiset oppilaat viime kesänä laittoivat muistolaatan.

Entisiä koulun oppilaita oli matkalla mukana Saara Laine os. Urpalainen Haminasta ja Anna-Liisa Timperi os. Jokimies Muurikkalasta. Suvivirsi kaikui, vaikka syksy jo tekee tuloaan.

Kotimatalla Saara Laine kerroili omia muistojaan legendaarisesta opettajasta kaikkien omasta ”Mykystä”, aktiivisesta lotasta, vaativasta ja huolehtivasta opettajasta.

Pysähdys Viipurissa kuului tietysti matkan kuvioihin. Yhteistyö Primorskin museon ja kulttuuripuolen kanssa jatkuu ensi kesänä. Kotimatalla Saara Laine kertoi muistoja Mykystä.

Terttu Ravi

Tilausajot ja Ryhmämatkat
18-50 paikkaisilla autoilla

TTMATKAT OY

Tapani Teikari
Pornainen
+358(0)408291824
tapani.teikari@ttmatkat.fi
www.ttmatkat.com

Kirjotuksi ja kuulumissii

Poikavuosien
”tsittajuttu”

Tässä tuli mieleeni poikavuosien eräs tyhmä temppu, jollaisella ”sankariteolla” ei ainakaan voi ylpeillä näin vanhemmalla ijällä.

Isä vei nuoren perheensä Ensoon 1930, jossa toimi työnjohtajana kuolemaansa asti. Liekö syy muuttoon ollut 1929-30 vuosien lama ja suuret satamalakot? Ensosta tuli näin uusi kotipaikka ja kasvualusta.

Kun koulujen kesäomat alkoivat, läksin minä usein Koivistolle, sinne synnyinkodin ja sukuni maisemiin Patalaan. Tutuksi tulivat myös Eistilän ja Saarenpään marjaiset metsät, joissa serkkujen kanssa samoiltiin. Myös kauppalassa asui sukulaisia.

Koivistolla Patalan rantapetäjikössä Tahvo-sedän mökin vieressä oli kaunis valkeaksi maalattu majakka, joka näytti tietä merenkulkijoille. Kiipesimme usein majakkaan serkkuni kanssa. Sieltä oli hyvät näkymät kauas maailmaan. Mikä lie meille majakassa ollessa juolahtanut mieleen...? Kun kauniisti sanottua myö situttii sieltä ylhäältä alas...?

No arvaaha tään minkä näköseks valkean majakan ristikkoiset kulmaraudat meidän ”maalauksen” jälkeen muuttu, ko kahella putkella ammuttii. Illalla ko Tahvo-setä tuli töistä kottii, ni Hää huomaskii heti mitä pojat ol tehneet. Vaa olihan setä meille vihanen! Myö jouvuttii pesemää koko majakka ylhäältä alas juuriharjall ja mäntysuopaveellä, joka tekikii rautaristikoista vaarallisen liukkaat.

Oli suorastaan onni ettei ollut kuuma päivä, eikä ”aine” kerinnyt oikein jytäkää kiinni. Vaa oli se silti hankala homma taiteilla ämpäriin ja harjan kanssa majakan rautaristikko rakenteilla. Kyllä myö majakka puhtaaks saati, mut aikaakii siinä mäni sivu puolen yön. Työ oli vaarallista 8-9 vuotiaille pojille.

Hyvin mie sen muistan ain ko Patalan majakka pestii. Se olikii vamaasti yksi meidän poikien tyhmiimpi temppui. Tuskimpa nykyisät laittaisivat poikiaan näin vapaakasvatuksen aikana pesemään majakkaa. Mene ja tiedä. Minusta se oli oikein, että jouduimme pesemään majakan siltä osin kun sen sotkimmekin. Eipä noista poika-aikoina saaduista selkäsaunoista ole tainnut mitään traumoja tulla, eikä jäädä.

Tässä muistelen nyt huru-ukko ijässä 30-luvulla Patalan majakan pesua. Jätän ”maalareiden” nimet mainitsematta, sillä olihan tuo melkoinen juttu, joka on jo painunut historiaan.

Muistellut Tenho Ruotti, Patalan poikii.

Jälkipolvet Penttilään tutustumassa

Perjantaina elokuun 5. päivänä starttasi bussi Turusta kohti Helsinkiä. Mukaan olin saanut poikani Riston Annelinsa kanssa, veljeni Alpon tytöt Pirjon ja Merjan tietenkin miestensä Joukon ja Sepon kera.

Olimme Mäkeläisten ja Kaukiaisien yhteisellä sukumatkalla, joka suuntautuu meidän osalta Penttilään ja kymmenen osalta Saarenpään. Yleensä retkeläisiä oli yli 30 kun Helsingissä siirryimme Koivistolle lähtevään bussiin. Minä jännitin mitä mieltä nuo mukaan saamani jälkeläiset matkasta ovat, kun he niin kovin odotuksien matkaan lähtivät.

Penttilän ryhmä majoittui Johanneksen Lokki-hotelliin, joka oli siistinyt ilmeensä ja ruoka oli todella maittavaa. Ihan OK.

Lauantai oli sitten meille H-hetki, kun lähdimme Lokki-hotellista kohti Koivistoa. Matkalla kävimme Koiviston hautausmaalla sekä sen edessä olevassa Tsasou-nassa, josta jokunen pieni ikoni

Kastevuorossa Anneli. Taustalla näkyy vähän Primorskin öljysatamaa

Olimme saattamassa Saarenpään lähtijöitä

tuli mukaan ostettua. Myöskin saimme ihailla Tervahartialan kauniita hiekkarantoja ennen omaan kotikylääm Penttilään tuloa.

Penttilään tullessa yritimme, ”me vanhat” Haikosen Maire, Rossin Maire, Mäkeläisen Pertti ja mie kertoa ensikertalaisille, missä kunkin koti on sijainnut. Miun kotitalosta ei ollut kuin pieni osa kivijalkaa jällellä, jota sitäkin kuvattiin innolla. Rantaan tullessa oli jo monta uimassa kohti ”hepokievää”.

Sukuseura Koiviston Mäkeläisten sukukokous pidettiin nyt komatta kertaa Koivistolla - toista kertaa Penttilän kokkorannassa. Kerran pidettiin Koiviston kirkossa. Kokouksen avajaisiksi me Mairien kanssa tarjoiltiin osanot-tajille sampanjaa.

Airi Saarinen

Kokouksen jälkeen kas-tettiin perinteisesti Penttilä-läisiksi kaikki ensikertalaiset (Pirjo, Merja, Anneli, Sanna, Risto, Jouko, Seppo ja Jarkko). Kasteen toimitti Risto Mäkeläinen, kummeina oli Maire Rossi, Maija Mattila ja Hellevi Päivilinna.

Päivä oli Penttiläs-sä todella aurinkoinen ja lämmin. Nautimme täysin siemauksin - kiitos Ristolle hyvästä matkasta. Jälkipolvi oli innoissaan jopa uusimaan matkan, vaikka ensi kesänä.

Sunnuntaina oli kotiin-lähtö. Haimme Saarenpääst-tä tulijat mukaan ja veimme kukat Koivistolaisten sankarivainajien muistomerkillle.

Rossin Mairelle oli tärkeää päästä vielä hepokivelle ja pääshä tuo.

Kenttälounas kuljettajamme Maurin tarjoamana maistui maukkaalta

Kolme uutta Penttilän tyttöä sinisen salmen rannalla Merja, Anneli ja Pirjo

Tääl' tapahtuu

Helsingin Koivistolaisten tupailta

8.11. klo 18.00
Laatokka-salissa Karjalatalolla
(jäsentiedotteessa virheellinen päivämäärä)

Alarik Corander kertoo
IKONEISTA

Tervetuloa
sihteeri

Saarenpään Hilskat ry:lle uudet kotisivut

Saarenpään Hilskat ry -sukuseura on perustettu 29.7.2007. Sukuseurassa on jäseniä tällä hetkellä 64 perheineen. Seuran puheenjohtajana toimii Matti Hilskka ja varapuheenjohtajana Seppo Rytkölä. Seuran tarkoituksena on tutustuttaa Hilskan suvun sukuhaarojen jäseniä toisiinsa, edistää yhteishenkeä ja kiinnostusta suvun toimintaa kohtaan kaikissa ikäryhmissä.

Nyt ovat yhdistyksen kotisivut perustettu ja kaikki kuvat Koivistolta ja tekstit ovat tervetulleita. Tekstejä voi lähettää osoitteeseen Mikko Mattila mikko.mattila@kympp.net tai pirkkomaahome@gmail.com. Seuran kotisivut löydät osoitteesta: www.saarenpaanhilskat.fi.

Ystävällisin terveisin
Pirkko Maaheimo

Karhulan ja ympäristön koivistolaiset

Vietämme pikkujoulua ravintola Keisarinsatamassa (Metsontie 41, Metsola) la 3.12.kello 16. Joulupukki tulee joten ota pieni nimetön paketti mukaan. Arpajaiset, päävoittona joulukinkku. Ilmoittautumiset Marja-Liisalle 26.11. mennessä p. 05063738

Tervetuloa!

Peussa-sukututkimus.

Kirjoitin 5/2010-lehteen etsiväni "kadonnutta" Waino (Waino) Peussaa ja etsiväni vielä lisätietoja 10/2010-lehdessä.

On saatu sen verran tietoa selville, että hän olisikin mennytkin Englantiin, Liverpooliin, eikä ollenkaan Amerikkaan.

Löytyi sivuilta: www.freebmd.rootsweb.com/cgi/search.pl tietoa: Prescott-nimisessä kaupungissa oli kuollut joulukuussa 1919 Vajno Peussa-niminen henkilö 31-vuotiaana. (Waino oli syntynyt 1888) Prescott on aivan Liverpoolin vieressä.

Englannissa oli marraskuussa ennätyspakkaset ja kuka tietää, olisiko hän silloin sairastunut kylmän seurauksena? Sitä ei ole vielä selvinnyt, oliko hänet vihitty ja oliko hänellä lapsia. Tutkimus jatkuu ja lisätietoja odotan edelleen.

Nyt myös Englannissa tutkii innolla Peussa-nimisiä henkilöitä, josko ovat Vajnon jälkeläisiä tai samaa sukua???

Mikäli jollakin on vielä jotakin lisätietoa, otan ne kiitollisena vastaan. Muuten tekemäni sukututkimus on valmis ja toimitettu lähisukulaisilleni.

Olisi myös mukavaa saada tietoa äitini (Toini os.Peussa) äidin (Lydia Peussan os.Ratian) sisaruksien jälkeläisistä, sekä heidän kuulumisista.

Pertti Hämäläinen pertti.aa.hamalainen@gmail.com
Kotka 0500-753803

Tiedustelu Koiviston kirkon kanttorista

Muistan jostain "kuulleeni", että keisarin Koiviston kirkolle lahjoitettamia urkuja olisi myöskin soittanut Sylvi Kekkosen o.s. Uino isä. Jos näin on ollut, olisi mukava tietää onko tytär Sylvi myöskin asunut Koivistolla ja minä vuosina.

Mikäli jos joku tietää taikka saa sen selville, niin Koiviston Viestiin siitä olisi hyvä saada kirjoitus.

Aulis Soukka

Turun ja ympäristön koivistolaiset

Marraskuun kajuuttailta 15.11 klo 17.

Perinneruokia koivistolaiseen tapaan Tuu opettelemmaa kaurakiisselin ja hapanlohkon valmistusta Kirsti Laaksosen johdolla
Lauantaina 12.11.2011 alkaen klo 9
Koivistolaisten kajuutassa Itäpellontie 2
Varaa koko päivä. Tarvikemaksu

Ilmoittautuminen 4.11 mennessä
Hanna Silfver 02-2432940 tai 040-7711425

Mahdollisuus laivojen pienoismallien tekoon samaan aikaan ruokakurssin kanssa lauantaina 12.11 alkaen klo 9
Koivistolaisten kajuutassa Itäpellontie 2

Kiinnostuneet voivat olla yhteydessä
Tuula Mikkelsson 040- 7238474

Turun ja ympäristön koivistolaiset

Perinteinen lämminhenkinen joulujuhlamme
Lauantaina 3.12.2011 klo 15. Birgittasalissa, Ursininkatu 15A
Jouluaateria 20€
Varaa pieni paketti mukaan pukinkonttiin.

Ilmoita tulostasi Tuulalle 17.11 mennessä
puh. 040- 7238474

Hailiserpaa ja merellistä Koiviston historiaa

Näitä tarjoillaan Pornaisten yläkoululla (Koulutie 4, 07170 Pornainen) sunnuntaina marraskuun 20. päivänä klo 13. Hinta 10 €.

Koivistolaisen laivanrakennuksen ja merenkulun historiaan johdattelee professori Yrjö Kaukiainen

Tilaisuudessa esitellään myös uunituore Koivisto-pelipaketti: kolme historiallista lautapeliä samassa paketissa: Koiviston seilipaati sekä Haparia hailiverkoilla 1 ja 2

Sopii kehittäväksi joululahjaksi nuorisolle ja miksei vanhemmillekin. Osta täältä (20 €) ja saat sen ilman postikuluja

Sopivan serpamäärän arvioimista varten tulisi ilmoittautua hyvissä ajoin ja viimeistään 18.11.2011 osoitteella paivi.rikkola@kotikone.fi tai puh. 040 509 1549. Tilaisuuden järjestää Vatnuorin kyläyhdistys ry.

Muistojen evakkotupa

Liisa Ake-Helariutta

Toista vuotta sitten näin lehdessä myynti-ilmoituksen pienestä, tutusta talosta Vanhalla Malmilla, Paraisille.

Kiinnostuin heti talosta, sillä olimmehan muuttaneet siihen evakkoina Karjalasta, Koivistolta vuonna 1942. Olin siiloin 7-vuotias (nyt 77).

Vanhaan Malmiin liittyvät siis lapsuudenmuistot, koulumuistot ja yleensä muistot elämästä niinä aikoina.

Monen vuosikymmenen jälkeen näillä tapahtumilla ja asioilla on jo kulttuurihistoriallista arvoa.

Siksi tein elämäni rohkeimman teon ja ostin kyseisen evakkotuvan, Rääätlinkuja Skräddargränd 3. Haluan osoittaa

kiitollisuutta vanhemmilleni ja yleensä sen vaikean sota-ajan ihmisille, sillä heidän voimillaan selvisimme. Nykyään elämme jopa yltäkylläisyydessä ja silti ns. lama-aika vaikeuttaa elämää.

Miten olemme selvinneet vaikeasta pula- ja lama-ajoista tähän päivään. Sitä yritän valottaa tavalani ja tuvallani vanhoin esinein, piirroksin, maalauksin ja tietenkin suusanallisesti kahdella kotimaisella kielellä tai jopa englanniksi ja saksaksi. Tähän mennessä on evakkotuvassa käynyt moni kyseisistä asioista kiinnostunut ryhmä ja per-

he. Kaikenikäisille tuntuu löytyvän jotain kiinnostavaa ja avartavaa.

Tervetulos muistojen tuvalle!

Muistojen Evakkotuvan lattialla on tänä päivänä äitini kutoma iloraitainen riepumatto kertomassa tarinaansa. Samoin olisi Singer-ompelukoneella paljon kertomista. Sen avulla äiti vaatetti meidät, nrljä evakkolasta. Osaavilla käsillä ja ahkeruudella olemme me evakot selvinneet tähän päivään asti.

